

Test niezawisłości i bezstronności sędziego SN niezgodny z Konstytucją

8.4.2026 - | Sąd Najwyższy

8 kwietnia 2026 r. Sąd Najwyższy rozpoznając wnioski obrońców obwinionych w sprawach I ZB 51/23 i I ZB 92/25 dotyczących przeprowadzenia w każdej z tych spraw badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności w związku z jego wyznaczeniem do rozpoznania sprawy przyjął, że de constitutone lata wnioski oparte na art. 29 § 4-9 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym są niedopuszczalne i jako takie podlegają odrzuceniu.

W uzasadnieniu stanowiska Sąd Najwyższy wskazał, iż niedopuszczalność wniosku jest konsekwencją tego, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 lutego 2026 r. w sprawie SK 68/25 uznał za niezgodne z Konstytucją (z art. 60 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 2 oraz w związku art. 178 ust. 1, art. 179 i art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji) przepisy wprowadzające tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego, rozumiany jako odrębne, incydentalne postępowanie służące badaniu statusu sędziego. Co prawda rozstrzygnięcie to zapadło na kanwie przepisów ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych, jednakże regulacje tej ustawy - art. 5a - w analizowanym zakresie są tożsame co do konstrukcji normatywnej z rozwiązaniami przewidzianymi w art. 29 § 5-9 ustawy o Sądzie Najwyższym, znajdującymi zastosowanie w sprawach, w których orzekał SN.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż jest uprawniony i jednocześnie zobowiązany do uwzględnienia skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego także w odniesieniu do przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym, mimo że formalnie przedmiotem kontroli w sprawie SK 68/25 były przepisy innej ustawy. Wynika to z obowiązku dokonywania wykładni prawa w zgodzie z Konstytucją (art. 8 ust. 2 Konstytucji) oraz z zasady bezpośredniego stosowania Konstytucji przez sądy. Sąd nie może stosować norm ustawowych, które w istocie powielają rozwiązanie uznane za niekonstytucyjne, gdyż prowadziłoby to do obejścia skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz naruszenia zasady nadrzędności Konstytucji. Tożsamość mechanizmu normatywnego uzasadnia przeniesienie skutków oceny konstytucyjnej także na przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym.

Postanowienie SN z dnia 8 kwietnia 2026 r. z uzasadnieniem (sygn. akt I ZB 51/23)

Postanowienie SN z dnia 8 kwietnia 2026 r. z uzasadnieniem (sygn. akt I ZB 92/25)

https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?ItemID=1313&ListName=Komunikaty_o_sprawach